

HRVATSKI SABOR

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Zagreb, 7. travnja 2011.

Zapisnik tematske sjednice odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske:

„Položaj hrvatske nacionalne manjine u susjednim i drugim europskim državama s posebnim osvrtom na hrvatsku manjinu u Republici Srbiji, Republici Sloveniji i Crnoj Gori“

Sjednica je održana 5. travnja 2011. u zgradi Hrvatskog sabora, dvorana „Stjepana Radića“, br. 133.

Sjednici su bili nazočni članovi Odbora: Ivan Bagarić, Boro Grubišić, Petar Mlinarić, Ivo Andrić, Rade Bošnjak, Dragan Vukić, Ivanka Roksandić, Karolina Leaković, Tatjana Šimac Bonačić, Vedran Rožić i Tanja Vrbat; vanjski članovi Odbora: Ines Sabotić, Ivica Lučić i Stjepo Bartulica. Pored navedenih, sjednici su nazočili: predsjednik Hrvatskog sabora gospodin Luka Bebić, ministar vanjskih poslova i europskih integracija gospodin Gordan Jandroković, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika gospođa Katarina Fuček, načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu gospodin Petar Barišić, v.d. načelnik Odjela za BiH, Crnu Goru i Srbiju gospodin Željko Mišura, savjetnica za jugoistočnu Europu u Uredu predsjednika Republike Hrvatske gospođa Romana Vlahutin, ravnatelj Hrvatske inozemne pastve fra Josip Bebić; predstavnici hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji: predsjednik Hrvatskog narodnog vijeća gospodin Slaven Bačić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini gospodin Petar Kuntić, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata gospodin Tomislav Žigmanov; predstavnici hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori: predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća gospodin Miroslav Franović, zastupnica u Skupštini Crne Gore gospođa Ljerka Dragičević i predsjednica Hrvatske građanske inicijative gospođa Marija Vučinović; predstavnici hrvatske nacionalne manjine u Republici Sloveniji: predsjednik Hrvatskog narodnog vijeća Crne Gore gospodin Petar Antunović, predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji gospodin Mijo Stanko, dopredsjednik SHDS-a gospodin Đanino Kutnjak i voditelj Hrvatske katoličke misije u Ljubljani fra Marko Prpa.

Sjednicu je otvorio predsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr Ivan Bagarić, predstavio je i pozdravio nazočne te dao riječ ministru vanjskih poslova i europskih integracija gospodinu Gordanu Jandrokoviću.

Ministar vanjskih poslova i europskih integracija gospodin Gordan Jandroković obavijestio je nazočne da je u završnoj fazi izrada Strategije odnosa Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske kojoj će se prilagoditi ustrojstvo i rad Hrvatske matice iseljenika. Strategijom se definira odnos Hrvatske prema specifičnim potrebama iseljenika u prekoceanskim zemljama, Hrvatima u BiH i hrvatskoj manjini u susjednim zemljama. Cilj Strategije je povezati državne institucije s Hrvatima izvan Hrvatske. Oko toga već postoji snažan politički konsenzus naglasio je g. Jandroković. Na načelu reciprociteta želi se za hrvatsku nacionalnu manjinu osigurati ista prava koja uživaju nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Radi zaštite hrvatske manjine kao i Hrvata općenito u svijetu, Hrvatska je sklopila cijeli niz bilateralnih sporazuma s drugim državama. U skladu sa spomenutom Strategijom, a kao instrument provedbe iste, donijet će se i Zakon o Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Svoj govor g. Jandroković je zaključio konstatacijom da se hrvatska politika zaštite Hrvata izvan Republike neće mijenjati ulaskom Republike Hrvatske u EU te pozivom svim Hrvatima u svijetu da im Republika Hrvatska stoji na usluzi i da su im preko diplomatsko konzularnih predstavništava i drugih institucija „vrata Republike Hrvatske otvorena“.

Predsjednik Hrvatskog sabora gospodin Luka Bebić, pozdravio je nazočne te ih podsjetio na tisućgodišnju povijest i ulogu Hrvatskog sabora kao političkog i društvenog središta svih Hrvata. Obveza nam je organizirati Hrvate diljem svijeta, rekao je predsjednik Sabora. Očekuje da će najavljena Strategija i Zakon za Hrvate izvan Republike Hrvatske konačno urediti odnose Republike Hrvatske s Hrvatima izvan njenih granica. Naglasio je da u svim bilateralnim susretima naglašava interes Republike Hrvatske prema Hrvatima koji žive izvan Republike Hrvatske te je tako npr. predsjedniku Srbije jasno rekao da za Hrvate u Republici Srbiji, Republika Hrvatska traži ista prava koja uživa srpska manjina u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj nitko ne dijeli srpsku manjinu na Krajišnike, Vlahe itd., stoga u Republici Srbiji treba prestati razbijanje hrvatske manjine na Hrvate, Bunjevce, Šokce i sve posljedice koje iz toga proizlaze. Predsjednik Hrvatskog sabora je naglasio kako su nacionalne manjine bogatstvo te da u Republici Hrvatskoj postoji konsenzus političkog djelovanja Hrvatskog Sabora, Vlade Republike Hrvatske i predsjednika Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Predsjednik Hrvatskog narodnog vijeća u Republici Srbiji gospodin Slaven Bačić je rekao da se položaj hrvatske manjine od 2000. popravio, ali da se mnoga proklamirana prava u praksi ne provode. Kazao je da je Crkva dugo vremena bila stožer hrvatskog naroda u Vojvodini i Srbiji a da se sada srpski jezik uvodi čak i u bogoslužje, tako npr. u Beogradskoj nadbiskupiji se propovijeda na srpskom jeziku iako veliku većinu vjernika čine Hrvati katolici. Također, država daje potporu onima koji se ne izjašnjavaju Hrvatima nego Bunjevcima. Pozvao je na potporu uoči predstojećeg popisa stanovništva potičući Hrvate da se izjašnjavaju - Hrvatima. Naveo je da se u Vojvodini ne provodi odredba prema kojoj se u mjestima s 25% Hrvata koristi i hrvatski jezik kao službeni. Na razne druge načine se zatire trag Hrvata u Srijemu itd. Od strane Republike Hrvatske očekuje politiku koja će omogućiti lakše dobivanje hrvatskog državljanstva veće upisne kvote studenata te ista prava hrvatskih državljanina iz Vojvodine s onima iz Republike Hrvatske. Nažalost, sada Hrvati koji žele raditi ili studirati u Republici Hrvatskoj moraju imati i hrvatsko državljanstvo a procedura dobivanja istog je vrlo komplicirana. Također, naglasio je nemogućnost pristupa hrvatskim medijima od kojih izdvaja HTV.

Predsjednik Demokratskog zaveza Hrvata u Vojvodini, gospodin Petar Kuntić, govorio je o političkim uvjetima u kojima egzistira hrvatska zajednica u Vojvodini. Zahvaljujući tomu što je politička stranka Demokratski savez Hrvata u Srbiji bila članica Ujedinjene prodemokratske oporbe od 2000. ta stranka sudjeluje u vlasništvu i rezultat njenog

djelovanja je priznanje hrvatskog jezika kao šestog službenog jezika u Vojvodini. Osnovana je novinsko-izdavačka ustanova "Hrvatska riječ", započeto je obrazovanje na hrvatskom jeziku, osnovane su i brojne druge hrvatske udruge i osnovano je Hrvatsko nacionalno vijeće te Zavod za kulturu Hrvata u Vojvodini. Sve aktivnosti su se odvijale u veoma teškim uvjetima. Čelnici DSHV-a i oni koji su bili u prvim redovima za borbu Hrvata, bili su izloženi medijskim i fizičkim napadima. Zbog toga su mnogi Hrvati, osobiti Hrvati u Srijemu i zapadnoj Bačkoj bili primorani napustiti Vojvodinu. Pod prisilom odselilo se 35.000 vojvodanskih Hrvata. Zastupljenost u predstavničkim tijelima je od velike važnosti, naglasio je g. Kuntić te kazao kako postojeće republičko izborno zakonodavstvo gotovo da onemogućava Hrvatima prijelaz izbornog praga. Naime, izborni prag od 10.000 ovjerenih potpisa (da bi se predala izborna lista), nije dostiživ jer potpisi moraju biti ovjereni na sudu. U skupštini je podnesen prijedlog da se taj prag smanji na 3.000 ovjerenih potpisa pa DSHV svoju aktivnost usredotočuje na Suboticu i Sombor jer je u Novom Sadu, Beogradu i u Podunavlju teško je od Hrvata očekivati da idu na sud i da daju svoj potpis za hrvatsku stranku. Hrvati očekuju rješenje koje manjine imaju u RH tj. neposrednu zastupljenost.

Drugo važno pitanje je tkzv. bunjevačko pitanje. Potrebno je zaustaviti podjelu i asimilaciju hrvatskog korpusa, naglasio je g. Kuntić, a uvođenje tzv. bunjevačkog jezika kao i financiranje projekata koji izravno dijele i asimiliraju Hrvatski narod, ocijenio posve neprihvatljivim i u suprotnosti s odredbom iz Sporazuma o zaštiti manjina, koja jamči „zaštitu od svake djelatnosti koja ugrožava ili bi mogla ugroziti njihov (manjinski) opstanak. Nažalost, nastavlja se s praksom koju je započeo Milošević '91. te se od jedne te iste regionalne hrvatske etničke skupine Bunjevaca Hrvata koja govori jedan od dijalekta hrvatskog jezika (ikavicu) nastoji umjetno stvoriti novu etničku skupinu pod regionalnim imenom i suprotstaviti je hrvatskoj zajednici i ujedno stvoriti novi jezik od tog dijalekta. Iako Bunjevci danas žive i u Hrvatskoj, Bosni i Mađarskoj, nigdje se ne dovodi u pitanje njihova pripadnost hrvatskoj naciji osim u Srbiji. Hrvati žele da ostanu to što jesu i ne žele se skrivati iza imena kao što su Bunjevci, Šokci, Jugoslaveni ili nekog drugog izmišljenog subetničkog imena.

Hrvati očekuju zastupljenost u državnim i javnim službama, rukovodećim radnim mjestima (policija, pravosudna tijela, državna uprava, škole, pošta, carina itd.) što u većim središtima kao što su Subotica i Sombor te desetini drugih mjesta, gdje su Hrvati većina ili relativna većina, do sada nije bio slučaj. Tako npr., naveden je podatak da od osam tisuća Hrvata Šokaca koji žive u tri sela koja se naslanjaju na granične prijelaze (Erdut-Bogojevo, Batina-Bezdan i Bački Breg) do nedavno niti jedan nije radio ni na jednom graničnom prijelazu. Kuntić je naglasio važnost rada Međuvladine mješovite komisije u rješavanju brojnih problema (pri čemu je pohvalio napr. gosp. Petra Barišića, načelnika Službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu MVPEI).

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata prof. Tomislav Žigmanov, zahvalio se na pozivu i inicijativu ocijenio više nego vrijednom te primijetio da je ovo prva suradnja ovakvog institucionalnog okvira. Naglasio je da je bilo protokolarnih susreta s predstavnicima različitih tijela, ali nije bilo ove vrste sastanka kako bi se ne samo javnost, nego i političku elitu bolje upoznao s problemima Hrvata u Vojvodini. Mi znamo i svjesni smo da RH još uvijek trpi posljedice agresije od strane Republike Srbije, ali treba znati, naglasio je prof. Žigmanov da u Srbiji još uvijek veliki postotak građana o Hrvatima misli izuzetno negativno. Stoga, naglasio je, sretni smo kada postoji djelatni interes i određena vrsta empatije od strane tijela RH prema Hrvatima u Srbiji. U Srbiji, inicijative i zalaganja Hrvata tj. prava koja im po zakonu pripadaju ne budu realizirana uslijed opstrukcija državnog sustava tj. državne administracije. Kazao je da je zastao otklon od Miloševićevog režima, nakon ubojstva Đinđića. Naime, i u sadašnjoj Vladi Srbije sudjeluju i članovi Miloševićeve stranke

koje se nikada nisu odrekli njegovog političkog naslijeđa. Tako npr. kod određenih ministara dominantan je negativan stav spram manjina općenito, a osobito naspram Hrvata. Voljeli bismo da budemo objekti integrativne vanjske politike RH, kada je u pitanju odnos RH prema Srbiji, međutim, nažalost toga do sada nije bilo – kazao je prof. Žigmanov.

Naveo je da od pedesetak sporazuma koje je RH potpisala sa Srbijom, njih najmanje 7 - 8 su od značaja za identitet i budućnost Hrvata u Vojvodini (kultura, književnost, jezik, znanost itd.), međutim, Hrvati u Vojvodini niti njihove institucije nisu bile uključene u pripremu tih sporazuma. Mišljenja je da se mogao spriječiti pokušaj npr. otuđenja ikavice na način da se u sporazum ugradila klauzula o nemogućnosti financiranja projekata od strane države, koji imaju za cilj otuđenje jezične i druge kulturne baštine. Stoga se prof. Žigmanov zalaže s jedne strane za profiliranje integrativne politike Hrvatske spram Hrvata u Srbiji (s ciljem zaštite manjinskog identitetskoga), a s druge strane naglašava samostalnost Hrvata u Vojvodinu (empatiju bez paternalizma). Naglasio je i nerazmjer financijskih sredstava koja dobivaju hrvatske institucije u Vojvodini u odnosu npr. na iste institucije Hrvata u BiH.

Predsjednik Hrvatskog narodnog vijeća Crne Gore gospodin Miroslav Franović, upoznao je nazočne s položajem nacionalne manjine u Crnoj Gori koja broji oko 7 tisuća Hrvata. Smatra se da u Crnoj Gori ima oko 13.000 Hrvata (1931. Bilo je 26.000 katolika!) međutim, iz različitih se razloga nacionalno ne izjašnjavaju. U vrijeme priprema vezanim za popis stanovništva u Crnoj Gori, Hrvatsko narodno vijeće i Hrvatska građanska inicijativa poduzimaju određene aktivnosti kako bi se Hrvati u Crnoj Gori nacionalno izjasnili. Naime, još je dominantan strah Hrvata Crne Gore da se nacionalno izjasne (zbog gubitak radnog mjesta ili nekih drugih beneficija ukoliko bi se izjasnili Hrvatima). Slično kao u Vojvodini, Hrvati se u u Crnoj Gori izjašnjavaju regionalno (Bokelji) ili „Crnogorci katolici“, „Jugoslaveni“, „neopredijeljeni“. Pored svih problema, demokratske promjene u Crnoj Gori su u porastu a s njima i očekivanja Hrvata. Hrvati u Crnoj Gori imaju jednu svoju političku stranku (Hrvatska građanska inicijativa) koja je u koaliciji s DPS-om.

Hrvati u Crnoj Gori su priznata autohtona nacionalna manjina, imaju pravo na osobne dokumente na hrvatskom ali ih je uzelo samo njih 406(!) što potvrđuje da još postoji strah. Oko 75% Hrvata u Crnoj Gori živi u Boki Kotorskoj. U Tivtu je nacionalna svijest Hrvata najjača. Dopunska škola na hrvatskom jeziku koja je organizirana od strane RH je nažalost slabo posjećena. Veliki problem kojem se Hrvati Crne Gore nastoje oduprijeti je svojatanje njihove kulturne baštine, koja prema procjenama čini 65% ukupnog kulturnog blaga Crne Gore. Primjer svojatanja hrvatske kulturne baštine jest „Bokeljska mornarica“. Bokeljska mornarica koju su neki do jučer nazivali ustaškom organizacijom, danas se prikazuje kao crnogorska kulturna baština te na dan državnosti i na dan Sv. Vlaha u Dubrovniku na svečanom mimohodu nastupa pod crnogorskom zastavom te na tvrđavi ističe crnogorsku a ne više hrvatsku zastavu.

Kad je u pitanju financiranje hrvatskih institucija, Hrvatsko nacionalno vijeće za redovitu djelatnost prima 4000 eura mjesečno. Iz Fonda za nacionalne manjine godišnje dobiju 18700 eura. Iz Proračuna RH, hrvatska manjina u Crnoj Gori godišnje dobiva oko 12 000 eura. g. Franović je naglasio važnost katoličke Crkve s jedne strane i potpore iz RH s druge u očuvanju nacionalnog identiteta Hrvata Crne Gore. Naveo je još brojne probleme s kojima se susreću Hrvati, jedan od njih je imovinsko pravno pitanje Hrvatskog doma u Donjoj Lastvi. U taj prostor smještena je „Hrvatska knjižnica“ i radio „Dux“, jedini hrvatski radio u Crnoj Gori, koji može igrati vrlo važnu ulogu u povezivanju ali i nacionalnom osvješćivanju Hrvata, stoga je vrlo važno, naveo je gosp. Franović, riješiti pitanje njegovog financiranja.

Predsjednica Hrvatske građanske inicijative gospođa Marija Vučinović, informirala je nazočne o postignućima Hrvatske građanske inicijative i Hrvatskog

nacionalnog vijeća koji u Crnoj Gori djeluju već skoro devet godina. Naglasila je konstruktivnu ulogu hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori te detaljno predstavila njihov napor tj. doprinos samostalnosti Crne Gore. Navela je, da je čak 99% Hrvata glasalo za neovisnost, nakon čega je HGI dobila jedno zastupničko mjesto u Skupštini Crne Gore (na listi Demokratske partije socijalista). Rezultat toga je da su Hrvati „ušli“ u Ustav Crne Gore a hrvatski jezik je u službenoj upotrebi pored crnogorskog, srpskog, albanskog i bošnjačkog jezika. Sada se

HGI bori da se Zakonom o izboru odbornika i poslanika, osigura trajna ustavom zajamčena, zastupljenost Hrvata u Skupštini Crne Gore. Ovo je, ocijenila je gdja. Vučinović, realan i pravedan zahtjev ali će ga teško realizirati stoga jer za zakon treba osigurati 2/3-sku podršku u parlamentu. U crnogorskoj skupštini je nedavno prihvaćen Sporazum o zaštiti manjina između Republike Crne Gore i Hrvatske, koji je već ratificiran u Hrvatskom Saboru. To je ocijenjeno od velikog interesa hrvatske zajednice u Crnoj Gori. Gdja. Vučinović je također govorila o kampanji koju sada vodi (HGI) da se Hrvati u popisu stanovništva izjasne Hrvatima, tj. da se smanji trend tkz. neopredijeljenih (samo u Herceg Novom ima oko 2.500 neopredijeljenih, „Bokelja“ ili „Jugoslavena“), u Kotoru 1.700...). O trenutnoj situaciji u Crnoj Gori govori i navedeni podatak prema kojem su panovi s natpisima „Hrvati smo, govorimo hrvatski“ bili su uništavani. Kad je u pitanju zastupljenost Hrvata u državnim institucijama govori slučaj Hrvata policajca koji je otpušten iz službe a da nije učinio niti jedan prekršaj.

Zastupnica u Skupštini Crne Gore (HGI) gospođa Ljerka Dragičević, upoznala je nazočne o radu u Parlamentu Crne Gore i problemima s kojima se susreće pri nastojanju osiguranja hrvatskih nacionalnih prava. Detaljnije se osvrnula na postupak usvajanja Sporazuma između Hrvatske i Crne Gore o zaštiti manjina te kazala kako je zbog protivljenja SDP-a sporazum prošao „kroz iglene uši“ (raspravljalo se mjesec dana, a Sporazuma je usvojen s 43 glasa, što je za samo dva glasa više od potrebnog broja glasova). Crna Gora mora ispuniti uvjete kako bi dobila datum početka pregovora s Europskom unijom, među koje spada i Zakona o izboru odbornika i poslanika i pitanje državljanstva. Hrvati traže tkzv. pozitivnu diskriminaciju kako bi samostalno osigurali mjesto u Skupštini Crne Gore. Zastupnica Dragičević je detaljno opisivala pokušaj asimilacije Hrvata Crne Gore (devastacija i otuđivanje kulturne i druge baštine, oduzimanje i rušenje crkava, zapreke u sudjeovanju Hrvata Crne Gore u sudskoj i izvršnoj vlasti itd.). Naglasila je korektan stav i suradnju s Demokratskom partijom socijalista.

Predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji gospodin Petar Antunović, predstavio je probleme koje imaju Hrvati u Sloveniji u svezi očuvanja kulture i jezika te o njihovom nastojanju da konačno dobiju status priznate nacionalne manjine u Sloveniji. Na popisu stanovništva u Sloveniji 1991. bilo je 55.000 Hrvata koji su činili 3,6% ukupnog pučanstva Slovenije. Godine 2001. Izjasnilo se njih 35.000 Hrvatima a 45.000 stanovnika je navelo hrvatski kao materinski jezik. U Ljubljani ih živi oko 11.000, u Mariboru i okolici oko 20.000, u Šmarju pri Jelšah 1.600, u Kočevju 1.500, u Brežicama 1.300, u Ptuju 1.000, u Črnomlju oko 1.000, u Lendavi oko 1.000, u Sežani 562, Krškome 550, u Ilirskoj Bistrici 400 i u Kopru oko 3.500 .

Hrvati su okupljeni u 11 društava a 1996. Osnovna je krovna udruga Hrvata – „Savez hrvatskih društava Slovenije“. Unutar Saveza društva su jako aktivna. Tako je Hrvatsko društvo u Ljubljani, unutar ljubljanskog kruga organiziralo 114 kulturnih manifestacija koje su poznate i prepoznatljive itd. Dakle, Hrvati su jako „živi“, iako su u Sloveniji politički mrtvi, kazao je gosp. Antunović. Niti su prisutni u politici niti nazočni u tijelima slovenske države. U Sloveniji je priznata samo mađarska, talijanska i romska manjina. Godine 2001. predsjednik Hrvatskog društva u Sloveniji obratio se Hrvatskom saboru i Slovenskom

parlamentu s prijedlogom priznavanja hrvatske manjine u Sloveniji i slovenske u Hrvatskoj. Toj inicijativi se nije pridavala nikakva pozornost i bila je zaboravljena do ulaska Slovenije u Europsku uniju, kada se od Slovenije intezivnije zahtjeva da promjeni odnos spram nacionalnim manjinama (oko 190.000 stanovnika Slovenije). Slovenska politika je na ta nastojanja odgovorila na način da je Hrvate, Bošnjake, Albance, Makedonce, Crnogorce, Srbe i druge tretira kao jednu cjelinu koja bi dvotrećinskom većinom bila priznata u slovenskom parlamentu. Hrvati se s tim nisu složili, pa su 7. Ožujka ove godine, pokrenuli inicijativu za formalno uređenje položaja hrvatske manjine u Sloveniji. U toj inicijativi, predstavnicima hrvatskih društava u Sloveniji pridružila se i Hrvatska katolička misija u Ljubljani. Primio ih je predsjednik Parlamenta Slovenije – i kazao „da je načelo reciprociteta“, na koje su se pozivali „uzaludno“... U Sloveniji je inicijativa imala velik odjek u javnosti, u Hrvatskoj gotovo nikakav. Hrvati ipak ne odustaju, kazao je gosp. Antunović te će svoju inicijativu uputiti predsjedniku slovenske vlade (istu inicijativu je gosp. Antunović, na sjednici predao nazočnom predsjedniku Hrvatskog sabora). Financijsko stanje hrvatske manjine u Slovenije je vrlo teško. Jedino društvo koje ima svoje prostorije je Hrvatsko društvo u Ljubljani. Projekte financiraju hrvatski poslovni ljudi i nekoliko njihovih prijatelja slovenskih privrednika. Republika Hrvatska je iz proračuna izdvojila 16.000 eura i taj novac je raspoređen na 11(!) društava. Svako društvo izdaje tromjesečno svoj časopis, a Savez publicira „Korijene“. Nažalost, naveo je gosp. Antunović od strane Republike Slovenije ne dobivaju ništa.

Ravnatelj Hrvatske katoličke misije u Ljubljani fra Marko Prpa,

Kazao je da živi i radi u Sloveniji od 1974., bio je inicijator i sudionik gotovo svih inicijativa Hrvata u Sloveniji. Nazočne je upoznao da je Hrvatska katolička misija u Ljubljani prva (nakon Drugoga svjetskog rata) hrvatska ustanova u Sloveniji, misijski informativni listić IZLAZAK je najstarije hrvatsko glasilo u Sloveniji (tiska se u 1500 primjeraka). Misija je, uz potporu nadležnoga ministarstva Republike Hrvatske 1996. pokrenula i prvu dopunsku nastavu hrvatskog jezika i kulture u Sloveniji – posljednjih deset godina ta se nastava održava bez suradnje i bez potpore istog ministarstva. Hrvatska katolička misija svake godine organizira Božićne dane hrvatskih katolika u Ljubljani i Sloveniji kao najstarije javno (ne samo crkveno) okupljanje Hrvata i njihovih prijatelja u Sloveniji na koje poziva diplomate, javne i kulturne djelatnike te osobe prepoznate kao graditelje boljih slovensko-hrvatskih odnosa. Hrvatski mediji o tome nikad ne izvještavaju, osim Glasa koncila i Družine. Nastojanjem Hrvatske katoličke misije Ljubljana na Kredarici je 5. kolovoza 2006. postavljena spomen ploča kardinalu Alojziju Stepincu, jedinome blaženiku Katoličke Crkve koji se uspeo na Triglav 3. srpnja 1936. U idućem popisu stanovništva u Sloveniji neće biti podataka o narodnoj pripadnosti ali ima podatak o materinskom jeziku pa će tako Hrvati u Sloveniji u administrativnom pogledu prestati postojati, štogod to značilo (Francuski model građanske države). Velečasni Prpa je naveo podatke o broju Hrvata u Sloveniji i ukazao na trenda opadanja broja Hrvata (2002. u Sloveniji je živjelo 35.642 Hrvata ili 1,81%, od toga je njih 3.821 navelo slovenski, a 29.736 hrvatski kao materinski jezik (prigodom istog popisa za 174.913 osoba ostala je nepoznata nacionalna pripadnost, od toga se broja njih 45.588 nije željelo očitovati o svojoj nacionalnoj pripadnosti i materinskom jeziku).

Velečasni Prpa je govorio i o pravnom i financijskom statusu te budućnosti hrvatskih misija u Novom Mestu, Mariboru i Portorožu. Neke su od njih stalno ili povremeno prestale/prestajale djelovati zbog nedostatka osnovnih financijskih sredstava. Upitan je daljnji opstanak ljubljanska misija koja djeluje bez ikakvih svojih prostorija zahvaljujući potpori Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja (Split) i širokogrudnoj gostoljubivosti ljubljanskih franjevac. Njezin voditelj bi mogao biti jedna od rijetkih osoba koji će bez ijedne primljene

plaće ostvariti pravo na mirovinu u Republici Sloveniji. Financijska potpora Vlade RH hrvatskim katoličkim misijama u Sloveniji je više puta bila, prema riječima fra Marka Prpe, čudno dodjeljivana i još čudnije obustavljena (Posljednji iznos od 333,33 € godišnje potpore, navodi da je vratio u udvostručenom iznosu).

Dopredsjednik Saveza hrvatskih društava u Ljubljani i predsjednik Hrvatskog društva u Lendavi gospodin Đanino Kutnjak, kratko se osvrnuo na rad Saveza hrvatskih društava upozorivši da Hrvati u Sloveniji nisu nacionalna manjina već etnička zajednica koja ima pravo na kulturnu zajednicu. Unatrag godinu dana, dolaskom nove garniture u predsjedništvo Saveza hrvatskih društava Slovenije promijenio se i način razmišljanja i rada Saveza. U prvom redu Hrvati se žele integrirati u slovensko društvo kao Hrvati, izaći iz anonimnosti, ukazati na sebe i na brojnost hrvatske zajednice koja živi u Sloveniji. Pojedina društva u manjim gradovima djelomično su u tomu uspjela (Velenje, Piran i Lendava). Suradnja sa lokalnom zajednicom u kulturnom planu je zadovoljavajuća s tim da imaju čak i jednoga vijećnika, predstavnika Hrvatske zajednice u gradskom vijeću. Društva u većim gradovima to teže rade, ali organiziraju priredbe na većem nivou i ukazuju na sebe. Imaju društva sa 500 i više članova, društva sa različitim sekcijama, folklornim skupinama. Upravo je realizirana priredba "Lijepom našom" u Mariboru u organizaciji Hrvatske televizije i grada Maribora koja je pružala lijepu mogućnost za predstavljanje kulturnog izričaja Hrvata iz Slovenije slovenskoj javnosti. Hrvati sudjeluju na kulturnim smotrama etničkih skupina Republike Slovenije na kojima među etničkim skupinama najbrojnije zastupljeni u predstavljanju svoje kulture i tradicije. Društva su uvidjela mogućnost pridobivanja financijskih sredstva Fonda za kulturu Republike Slovenije i sa realiziranim programima koriste ta sredstva. Većina društva Saveza izdaje svoje časopise kojima, osim bolje informiranosti svojih članova, dokazuju da Hrvati žive i rade u pojedinim dijelovima Slovenije. Polako otvaraju skromne prostore hrvatskih domova po Sloveniji potrebite za rad i opstojnost društva. Imaju jedan primjer fakultativnog učenja hrvatskog jezika. Žele pružiti mogućnost učenja hrvatskog jezika svojoj djeci koja to žele i gdje postoje hrvatska društva. U dopunskim školama hrvatskog jezika želimo organizirati program za mlade. Zbog skromnih financijskih mogućnosti, nešto više za sada ne mogu realizirati. Društva se većinom sama financiraju i sva društva djeluju volonterski. Predali su zahtjev za priznavanje Hrvata kao nacionalne manjine u Republici Sloveniji kojim žele ostvariti građanska i zajednička prava i status koji ima slovenska manjina u Hrvatskoj. Radi toga tih ciljeva, traže pomoć od najviših državnih tijela Republike Hrvatske. Na brojnim područjima koja povezuju hrvatske i slovenske interese svakako veliku težinu ima činjenica da Slovenci na hrvatskoj obali Jadrana imaju oko 40.000 kuća za odmor.

Savjetnica predsjednika Republike Hrvatske gospođa Romana Vlahutin, naglasila je da važnost postignutog konsenzusa u svezi s pitanjima Hrvata izvan Republike Hrvatske pa tako i pitanjima hrvatske nacionalne manjine u europskim i drugim državama. Također, kazala je – Ured predsjednika Republike Hrvatske podupire donošenje Strategije i Zakona za Hrvate izvan Hrvatske. Navela je kako Predsjednik Republike Hrvatske u svim prilikama prilikom svakog posjeta drugim zemljama kao i u u svim bilateralnim susretima zastupa i posjećuje predstavnike hrvatske zajednice u tim zemljama.

Predsjednik Hrvatskog sabora gospodin Luka Bebić, je u svom završnom obraćanju, nakon što je saslušao sve nazočne predstavnike hrvatske nacionalne manjine, najavio će Republike Hrvatska formulirati temelje hrvatske državne politike koja se tiče Hrvata diljem svijeta a posebice Hrvata u susjedstvu. Mišljenja je da postoji konsenzus u svezi s tim te da nema bitnih razlika niti među strankama kad se radi o odnosu Hrvatske

prema hrvatskim manjinama susjednim zemljama i u iseljeništvu. Govorio je i o opasnostima koje se kriju u nametanju regionalnih naziva Hrvatima. Istakao je da u Europi nema manje brojnog naroda a koji ima više regionalnih naziva, subetničkih skupina itd. Sve to je ocijenio politikom koja se na različite načine ali sustavno provodi kako bi se asimiliralo Hrvate.

Najavio je svoj skori posjet Crnoj Gori, Sloveniji i Srbiji, te da će tamo iznijeti jasna stajališta vezana za tamošnje Hrvate tj. probleme s kojima se susreću. Predsjednik Hrvatskog sabora je naglasio kako davanje prava nacionalnim manjinama u Republici Hrvatskoj, daje moralno pravo tražiti isti takav status za hrvatsku nacionalnu manjinu u dotičnoj državi.

Načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu gospodin Petar Barišić, ukratko (zbog isteka predviđenog vremena za sjednicu) je prikazao stanje hrvatske manjine u susjednim zemljama. Nazočne je informirao da je Strategija odnosa Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Republike završena te je u završnom postupku usvajanja u Vladi RH. Najavio je da će financijska sredstva namijenjena hrvatskoj manjini biti nešto veća. Naglasio je da se nacionalne manjine štite međunarodno pravnim instrumentima koji obvezuju državu većinskog naroda na stvaranje potrebnih uvjeta koji će štiti manjine od asimilacijskih procesa. Cjelovit materijal koji je pripremio, proslijedit će se nazočnim elektronskom poštom.

U raspravi koja je uslijedila sudjelovali su zastupnici: Petar Mlinarić, Boro Grubišić, Ivanka Roksandić, Tanja Vrbat, Dragan Vukić te predsjednica Hrvatske matice iseljenika gospođa Katarina Fuček i predsjednik hrvatske inozemne pastve fra Josip Bebić.

Zastupnik Petar Mlinarić, založio se da hrvatske tvrtke koje djeluju u Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji više zapošljavaju naše ljude. Također, ukazao je na nerazmjer sredstava koja izdvaja RH za nacionalne manjine i onih koje dobiva hrvatska manjina u pojedinim zemljama te se založio za reciprocitet po tom pitanju.

Potpredsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske zastupnik Boro Grubišić, založio se za odlučniji stav hrvatske države u traženju prava za hrvatske manjine. Hrvatska vlada i institucije hrvatske države trebaju krenuti prema institucijama sve tri države o kojima je ovdje bilo riječi da bi se proveli standardi poštivanja nacionalnih manjina na kulturnom i političkom polju. Također se založio za primjenu načela reciprociteta u Srbiji, Sloveniji i Crnoj Gori.

Zastupnica Ivanka Roksandić, očekuje puno od najavljene Strategije odnosa Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan RH čiju izradu je pokrenuo Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Glavnina iznesenih pitanja joj je poznata budući je vodila Pododbor za hrvatske manjine u Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. I ona je ukazala na potrebu provedbe istih standarda zaštite hrvatske nacionalne manjine koje imaju nacionalne manjine u RH.

Zastupnica Tanja Vrbat potvrdila je da Odbor radi pretežno na principu jednoglasja i da u odnosu na hrvatske manjine ima jedinstven stav. Smatra da hrvatske manjine izvan RH trebaju težiti ostvarenju prava koje nacionalne manjine imaju u RH. Ocijenila je da će to biti dug proces kojeg treba započeti i u čemu svi moramo sudjelovati imajući u vidu da Hrvati u susjednim zemljama često dijele sudbinu razine bilateralnih odnosa koje ima RH sa zemljom gdje žive Hrvati.

Zastupnik Dragan Vukić, drži da je potrebna institucija za provedbu politike i predlaže da se zatraži što skorije donošenje Strategije i Zakona koji će biti instrument kojim

će izvršna vlast moći pomoći Hrvate svuda u svijetu. Predlaže da se Strategiju i Zakon spomene i u zaključcima ove tematske sjednice.

Predsjednica Hrvatske matice iseljenika gospođa Ktarina Fuček, apelira na jedinstvo Hrvata. Ističe veliki napor predstavnika hrvatskih manjina i izriče im zahvalnost za njihov doprinos očuvanju nacionalnog identiteta. Hrvati u Sloveniji su uložili silan napor kako bi formalizirali svoj status. Hrvati u Vojvodini, Crnoj Gori i Sloveniji se nose s istim pitanjima vezanim za očuvanje nacionalnog identiteta (škola, jezik, kultura, izdavaštvo...). Svoje izlaganje, gospođa Fuček je završila konstatacijom kako Strategijom odnosa RH prema Hrvatima izvan Hrvatske, Hrvatska po prvi put nakon osamostaljenja, pitanje Hrvata izvan Republike Hrvatske postavlja na ozbiljnu razinu.

Ravnatelj hrvatske inozemne pastve fra Josip Bebić, kazao je kako radi u katoličkim misijama 33 godine te mu jako poznat doprinos katoličke crkve Hrvatima u iseljeništvu. Naglasio je važnost jedinstva institucija RH oko ovih pitanja te je na kraju sjednice zazvao Božji blagoslov.

Predsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr Ivan Bagarić, zahvalio se svima na sudjelovanju u radu sjednice te predložio zaključke koji će biti upućeni na usvajanje Hrvatskom saboru. Predložio je da konačan prijedlog zaključaka uredi radna skupina u kojoj će uz njega sudjelovati zastupnici Boro Grubišić, Ivo Andrić Lužanski, Ivanka Roksandić i Tanja Vrbat. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

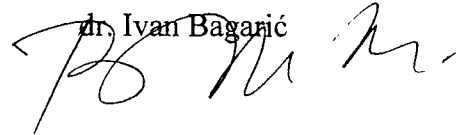
USUGLAŠENI ZAKLJUČCI

1. Hrvatski sabor daje punu potporu Vladi Republike Hrvatske u zaštiti manjinskih zajednica a osobito u zaštiti hrvatske nacionalne manjine u susjednim i drugim europskim zemljama temeljenu na ustavnim ovlastima, međunarodnim standardima o zaštiti nacionalnih manjina te bilateralnim sporazumima o zaštiti manjina u očuvanju njihovog nacionalnog identiteta i ostvarenju svih manjinskih prava u okviru daljnjeg razvoja dobrosusjedskih odnosa.
2. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da u duhu „Sporazuma o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj“ nastavi štiti puni integritet hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, osobito autohtonih Hrvata Bunjevaca/Bunjevačkih Hrvata u Vojvodini što uključuje očuvanje njihovog hrvatskog nacionalnog identiteta, njihovog imena, jezika (i dijalekata), kulture i ostvarivanje svih manjinskih prava.
3. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da u bilateralnim odnosima s nadležnim institucijama Republike Slovenije sukladno njihovoj težnji i dalje potiče pitanje priznanja statusa priznate nacionalne manjine Hrvatima u Republici Sloveniji te ostvarenje svih prava koja proizlaze iz tog statusa u Republici Sloveniji.
4. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da u bilateralnim odnosima s nadležnim institucijama Crne Gore potakne pitanje parlamentarne zastupljenosti hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori uvažavajući posebnost Hrvata Crne Gore, njihovo kulturno nasljeđe i doprinos razvoju crnogorskog društva i države.

5. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da na temelju Strategije odnosa Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske, Hrvatskom saboru uputi na donošenje i Zakon o Hrvatima izvan Republike Hrvatske kao instrument provedbe spomenute strategije. Tim povodom Hrvatski sabor će provesti raspravu o stanju i statusu svih zajednica Hrvata u svijetu.

PREDSJEDNIK ODBORA

dr. Ivan Bagarić

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Ivan Bagarić', written in a cursive style.